

A FID HÍREI

A FID Magyar Nemzeti Bizottságának ülése

1988. június 9-én a FID MNB "Információ egy változó világban" címmel tudományos ülést szervezett az Országos Széchényi Könyvtárban. A FID 44. helsinki kongresszusa alkalmából tartott ülést *Juhász Gyula* akadémikus, az OSZK főigazgatója, a FID MNB új elnöke nyitotta meg. Megnyitójában egyebek között arról szólt, hogy az információs és dokumentációs szakma patinás nemzetközi szervezetében, a FID-ben a magyar közreműködésnek milyen gazdag hagyományai vannak. Rámutatott arra is, hogy az 1947 óta hivatalos magyar részvételnek milyen nagy szerepe volt és van jelenleg is abban a folyamatban, amely a FID egyetemességének, nemzetközi jelentőségének növekedéséhez vezetett. A hazai szempontból érdekes és fontos tapasztalatok gyűjtése és terjesztése a szervezetben folyó magyar közreműködés egyik fő hasznát jelentette és jelenti napjainkban. Szólt arról, hogy a megújuló szervezet a nemzeti tagok működésének a megújítását is szükségessé teszi, amennyiben még gyümölcsözőbben kívánunk hozzájárulni a szakterületen folyó nemzetközi együttműködés további erősítéséhez, ill. amennyiben még hatékonyabban és eredményesebben kívánjuk hasznosítani az együttműködésből fakadó szakmai előnyöket a korszerű információs módszerek és technika megismertetése és hazai adaptálása terén. Külön üdvözölte a tanácskozás résztvevőit abból az alkalomból, hogy a FID MNB Titkársága 1988. júliustól az OSZK-ba tette át székhelyét. Rámutatott arra, hogy a rendezvény első lehet azon szakmai fórumok sorában, amelyekben olyan felelős szakmai vélemények hangzhatnak el, olyan nézetekről lehet vitatkozni, me-

lyeket a FID-en keresztül az egész információs szakma számára hasznosan lehet érvényesíteni.

Az ülés elnökségében helyet foglaltak még: *dr. Billédi Ferencné*, a Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnöke, *dr. Földi Tamás*, a FID MNB alelnöke, a FID Tanácsának tagja, a FID Társadalomtudományi Információs és Dokumentációs Bizottságának (FID/SD) elnöke, *Hegedűs Péter*, a FID MNB és a FID/SD titkára, *Juhász Jenő*, az MM Könyvtári Osztályának vezetője és *dr. Lázár Péter*, a FID volt alelnöke, a FID Programbizottságának elnöke, a FID tiszteletbeli tagja.

Az ülésen a következő előadások hangzottak el:

Hegedűs Péter: Számítógépes információ felhasználása a társadalomtudományi információ terén: az első lépések

Bakonyi Péter: K+F információs infrastruktúra fejlesztése Magyarországon

Darányi Sándor: A modern információtechnikai módszerek oktatása a hazai képzésben

Kyllikky Ruokonen (Helsinki): CD-ROM alkalmazása szakkönyvtárakban

Prof. Jacob Cohen (Pittsburg): Az információgazdaságtan egyes kérdései

Lázár Péter: A FID Ipari Tájékoztatási Bizottságának tevékenysége és a magyar közreműködés

Babiczy Béla: Az ETO-val kapcsolatos munkálatok 20 éve Magyarországon

Időhiány miatt nem került sor a FID stratégiai programjának vitájára. A rendező testület az előzetesen szétosztott dokumentummal kapcsolatos ja-

vaslatokat, észrevételeket írásban kérte meg a résztvevőktől, s az összesített állásfoglalást a FID főtítkárához továbbította.

A FID 44. konferenciája és kongresszusa (1988. augusztus 28 – szeptember 1.)

“Információ – tudás – evolúció” – ez a Nemzetközi Információs és Dokumentációs Szövetség helsinki kongresszusának a témája. A házigazda szerepét az 1947-ben alapított Finn Információs Szolgáltatások Egyesülete tölti be. A gazdag program a tervek szerint száznál is több előadás meghallgatására, érdekesítő panelvitákra nyújt lehetőséget. A főbb szekcióülések: Az ember mint információfeldolgozó, Tartalomelemzés és dokumentumleírás, Az ipari dokumentáció nyelvi szempontjai, Az információs szolgáltatások evolúciója, Elektronikus ismeretek, Információ az iparban és az információs ipar, Nemzeti és nemzetközi információs politikák. Ez alkalommal sem marad el a kongresszushoz kapcsolódó rendezvények sora: egyebek között tudományos szemináriumot szervez a FID Oktatási és Továbbképzési Bizottsága (FID/ET) “Az információs munkaerő prognosztizálása” címmel, az Ipari Információs Bizottság (FID/II) “Az információ mint az ipari versenyképesség javításának stratégiai eszköze” címmel. A Társadalomtudományi Információs és Dokumentációs Bizottság (FID/SD) két-évenként megrendezett nyílt fórumán a pénzügyi információ helyzetét vizsgálják meg, különös tekintettel a fejlődő világra.

Szigorúbb pénzügyi politika a FID-ben

A FID költségvetése 1986-ban jelentős deficitet mutatott. A deficit 1987-ben mérséklődött, azonban a szövetség irányító szervei a költségvetési kiadások csökkentését, a költségvetési politika megszorítását rendelték el. Ez különösen nehéz feladat egy olyan időszakban, amikor a FID – új, stratégiai programjának megfelelően – átalakulóban van, s nem egy területen a korábbiaknál kiterjedtebb tevékenységet kíván folytatni. A takarékos gazdálkodás mellett fokozódtak a bevétel növelését célzó erőfeszítések.

A programok zavartalan lebonyolítását a szövetség új pénzügyi módszerek bevezetésével is elő kívánja segíteni. Mivel az egyes szakbizottságoknak egyelőre nem tud tartós szubvenciókat adni, olyan pénzeszközöket ajánl fel, amelyek segítségével egy projektet be lehet indítani, ugyanakkor meghatározott időn belül ezeket az eszközöket a projektekből

származó bevételekből vissza kell fizetni. Ugyancsak eltökélt szándéka, hogy a jövőben nem finanszíroz olyan kiadványokat, amelyek iránt nincs piaci kereslet legalább olyan mértékben, hogy az előállítási költségeket fedezni tudják.

Új elnök az Osztályozáskutató Bizottság élén

1988-tól Kanadába teszi át székhelyét az Osztályozáskutató Bizottság (FID/CR) az 1987-es moszkvai tanácsülésen elhangzott javaslat szerint. *Dr. Ingetraut Dahlberget*, a bizottság eddigi vezetőjét *Nancy Williamson*, a torontói egyetem professzora követi az elnöki székben. Az új elnök hosszú ideje oktat osztályozáselméletet, és számos szakmai szempontból jelentős osztályozási rendszer kialakításában vett részt. Kutatásai során foglalkozott a viewdata rendszerekkel is, valamint vizsgálta a washingtoni Kongresszusi Könyvtár osztályozási rendszerének alkalmazhatóságát az online katalógusokban.

A bizottság titkársága 1951 és 1960 között Indiában, 1962 és 1972 között Dániában, 1973 és 1980 között ismét Indiában, s 1981 és 1987 között az NSZK-ban székelt.

Kitüntetés

A FID tiszteletbeli elnökét, a Római Klub elnökéeként a tudományos körökben világszerte ismert *dr. Alexander Kinget* Erasmus-díjjal tüntették ki Hollandiában. A holland uralkodóház által alapított díjat évenként ítélik oda olyan személyiségeknek vagy intézményeknek, akik vagy amelyek az európai kultúra, társadalom vagy társadalomtudományok terén jelentős eredményeket értek el. *Dr. King* a magas kitüntetést a tudomány és a környezetvédelem terén kifejtett ösztönző tevékenységéért kapta a holland kultúra, tudomány és ipar kiemelkedő képviselőiből álló bírálóbizottság indoklása szerint.

Új affiliált tagok

1987. április és 1988. áprilisa között 20 országból 30 új affiliált taggal bővült a FID. Az új tagoknak csaknem fele a fejlődő országokból küldte el jelentkezését.

Két nemzetközi affiliált tag intézményi tagságért folyamodott. A Hollandiában székelő *Centre Technique de Coopération Agricole et Rurale* (Mezőgazdasági Együttműködés Technikai Központja) és a ka-

nadai *International Development Research Centre* (Nemzetközi Fejlesztéskutatói Központ) jelentkezését a szövetség közgyűlése a helsinki konferencián tűzi napirendre.

Alekszandr Ivanovics Mihajlov (1905–1988)

Súlyos veszteség érte a szövetséget: 83 éves korában elhunyt *Mihajlov* professzor, a moszkvai VINITI igazgatója, a FID alelnöke. *Mihajlov* professzor 1958-tól különböző területeken dolgozott a FID-ben az információtudomány elméletének és gyakorlatának fejlesztése érdekében. Kiemelkedő sze-

repet játszott a szakterület nemzetközi kapcsolatainak kibővítése, a kelet–nyugati tudományos együttműködés ösztönzése, erősítése terén. Tevékenységét mind a Szovjetunióban, mind nemzetközi szakmai körökben elismerték, 1985-ben a FID tiszteletbeli tagjává választották. *Mihajlov* professzor halálakor nem csupán alelnöki funkciót töltött be, de ő volt a szövetség tudományos folyóirata, az *International Forum on Information and Documentation* (FID) főszerkesztője, valamint a FID *Információelméleti Bizottságának* (FID/RI) elnöke is.

Összeállította: Hegedűs Péter

Az online ipar 1987-ben

Az online ipar 1987-es fejlődésére megint elsősorban a mennyiségi változások jellemzőek: új adatbázisok és kapuszolgálatok létesültek, adatbázisokat átcsoportosítottak, néhánynak a létezése megszűnt. Az új adatbázisok elsősorban az üzleti szférában jöttek létre. Sokkal több publikáció jelent meg teljes szövegű adatbázisként, mint eddig, gyakoribbá vált az adatbázisok aktualizálása, hogy az üzleti életben végbement változásokat minél gyorsabban, pontosabban lehessen nyomon követni.

A tudományos és műszaki információs ipar Európában – 1987-es áttekintés

Adatátvitel

Az EUSIDIC felmérése szerint az európai adathálózatokban a hívások meghiúsulásának aránya 29%-ra csökkent (1987. január) az 1986-os 30,7%-ról. A kapcsolási hibák nagyobb része a hálózat vagy a helyi csomópontok hibájára vezethető vissza, kevesebb a szolgáltatóközpont meghibásodása vagy a használók tévedése.

A szolgáltatóközpontok (hostok) összekapcsolása egymással lassabban megy a vártnál. Az InfoLine és az ESA–IRS közötti kapuszolgálat 1987-ben nyit meg, vagyis ettől kezdve az InfoLine felhasználók online használhatják az ESA–IRS adatbázisait saját jelszavukkal és fordítva. (Az InfoLine jelszóval rendelkező magyar felhasználók továbbra is ki vannak zárva az ESA–IRS-ből, tehát a kapuszolgálat a mi szemszögünkben nem létezik. - A ref.)

A Datasolve nevű brit szolgáltatóközpont ugyancsak megnyitotta kapuszolgálatát a svéd Data Arkival. Utóbbi a svájci Data-Starral is kapuszolgálati kapcsolatba lépett, ezek a kapuszolgálatok azonban egyelőre egyirányúak.

Az NSZK-beli DIMDI és a luxemburgi székelyű, de az EGK által üzemeltetett ECHO közötti kapuszolgálat keretében a DIMDI-n keresztül is elérhetőek az ECHO többnyire ingyenes adatbázisai. Mindkét host az európai közös parancsnyelvet, a Common Command Language-et használja.

Újdonságok a szolgáltatóközpontoknál

Az ESA–IRS parancsnyelvében 1987 szeptemberében vezették be a Cluster Searching elnevezésű keresési lehetőséget. Ezzel maximum 8 adatbázisban lehet egy időben, egyetlen kiadott paranccsal online keresést végezni. Ez az első európai host, amely ezt a lehetőséget kínálja. (A DIALOG rendszerben is tavaly vezették be a hasonló szolgáltatást nyújtó OneSearch nevű lehetőséget. — A ref.) A Cluster Searching az ESA–IRS-szel kapuszolgálatban működő InfoLine adatbázisaira az eltérő szoftver miatt nem használható. A Cluster Searching ára 75 £/óra, függetlenül az együtt keresett adatbázisok számától és kapcsolódási óradijától. Az offline kinyomtatott vagy online megjelenített találatok ára az illető adatbázis(ok) találati árával azonos, hozzáadódik a keresés óradijához.

Az egyes szolgáltatóközpontok adatbázis-kínálata is szépen gyarapodott. Közülük kiemelhető a *Data-*